

Eerste Kamer *der Staten-Generaal*

Toespraak van de heer P.R.H.M. (René) van der Linden ter gelegenheid van de aanvaarding van het Voorzitterschap van de Eerste Kamer, 6 oktober 2009

Waarde Collega's,

Graag wil ik mijn dank en erkentelijkheid uitspreken voor het vertrouwen dat u met deze verkiezing in mij stelt. Ik zal mij met hart en ziel van mijn taak kwijten, met grote aandacht voor het handhaven van onze democratische waarden, traditie en integriteit.

Vertrouwen en verantwoordelijkheid zijn kernwaarden van alle tijden. Deze kernwaarden staan in onze samenleving onder druk. In een democratie geeft vertrouwen evenwicht aan de maatschappij. Dan gaat het om vertrouwen over en weer. Vertrouwen tussen burgers onderling, vertrouwen in de instituties, maar ook vertrouwen van de instituties in de burgers. Zonder vertrouwen gaat ieder voor zich, en de overheid vergeefs voor ons allen.

Vertrouwen is dus kostbaar, en daarom moeten wij volksvertegenwoordigers uiterst zorgvuldig omgaan met het vertrouwen dat burgers ons hebben gegeven. Dat vertrouwen is niet ons eigendom. We hebben het in leen en moeten elke dag opnieuw laten zien dat we het waard zijn. Dat geldt ons doen en laten, ons spreken en zwijgen, ons overwegen en besluiten.

Juist in tijden van verreikende veranderingen, die vergaande consequenties voor de gehele samenleving met zich meebrengen, moeten we gezamenlijk investeren in sterke, geloofwaardige democratische Instituties en in de versterking van de democratische rechtsorde. Daaraan ontleent het openbaar bestuur zijn gezag. Juist in tijden van grote veranderingen moeten wij met elkaar bewust in dat gezag investeren.

Bilderdijk dichtte al: "In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal". Wij hebben mogelijkheden en problemen geërfd van onze voorgangers, en we zullen onze erfenis weer doorgeven. Onze opdracht is niet om in de beperkte tijd die wij individueel en samen hebben alle problemen op te lossen. Wie dat verwacht, jaagt op illusies en frustreert zichzelf. Onze opdracht is wel ons tot het uiterste in te spannen gebreken op te sporen en te verhelpen en nieuwe kwaliteit toe te voegen.

Waar sommigen de breedte zoeken in het debat, zoeken wij de diepte. Als Eerste Kamer stoppen wij onze emotie niet weg, maar verstand, ervaring en inzichten zijn in dit huis misschien nog wezenlijker elementen. De belangstelling voor de Eerste Kamer als Instituut en voor haar werkzaamheden is aanzienlijk toegenomen. Wij moeten gezamenlijk de kracht blijven zoeken in het selectief – maar scherp – hanteren van onze instrumenten. Datgene doen waar wij goed in zijn. Dit betekent onder meer:

- Zonder politieke opvattingen tekort te doen zo mogelijk gezamenlijk optreden vanuit de breedte van de Kamer, met één woordvoerder.
- Aandacht voor belangrijke waarden die niet altijd voldoende aan bod komen, zoals de samenhang tussen vraagstukken, de lange termijnvisies en de nauwe relatie tussen nationaal en Europees beleid.
- Toegevoegde kwaliteit en diepgang door bijvoorbeeld themadebatten, expertmeetings en openbare symposia. Maar ook het blootleggen van tegenstrijdigheden in beleid door een probleemgerichte aanpak.

Als wij in deze Kamer vanuit onze eigen kwaliteit en sterke punten ons werk doen dienen wij daarmee het Koninkrijk en haar burgers. Dat is wat vertrouwen geeft.

Voor mij geldt in het bijzonder het uitgangspunt: "be local, act global". Dichtbij de mensen, maar in een bredere context. Het Europese Verdrag van Lissabon betekent niet alleen een nieuwe stap in het Europese integratieproces, maar zorgt voor een toenemende verwevenheid tussen de nationale en Europese democratieën en rechtsordes. Dat vraagt expliciet om grote betrokkenheid en – zo nodig – een vroegtijdige interventie van de parlementen. Een actieve betrokkenheid van nationale parlementen met een kritische en constructieve houding zal bijdragen aan het vertrouwen van de burgers in onze nationale democratische instellingen, evenals die van Europa.

Tegelijk zullen wij nog scherper kunnen en moeten toezien op de consequenties van Europese wetgeving, de implementatie daarvan en ook het fenomeen van de 'nationale koppen' op Europese voorstellen. Algemeen wordt erkend dat de Eerste Kamer hierin een bijzondere positie heeft verworven. Niet in concurrentie met de Tweede Kamer, maar complementair en misschien stimulerend en prikkelend.

Kijkend naar de toekomst zien wij een nieuwe wereld ontstaan met nieuwe machten en nieuwe verhoudingen. Wil Europa in die wereld een rol blijven spelen, dan is ook een grotere democratische, parlementaire betrokkenheid vereist. De Eerste Kamer maakt deel uit van de democratische structuur van Nederland en van Europa. Voor de benodigde verdieping en kwaliteit is het zaak samen te werken met relevante instituties en maatschappelijke organisaties die evenzeer deel uitmaken van deze structuur. Deze samenwerking draagt ook bij aan het vertrouwen van de burger in de politiek en de democratie.

Collega-Senatoren, nogmaals dank voor uw vertrouwen. Geheel wederzijds vertrouwen ik op uw kennis en kunde. Ik sprak over vertrouwen en verantwoordelijkheid. Daar hoort bij respectvol samenwerken. Ik mag u voorgaan in onze bezigheden. Dat legt op mij een bijzondere verantwoordelijkheid. Met steun van u zal dat een aangename last zijn om te dragen. Ik heb het volste vertrouwen dat wij samen de komende tijd de juiste balans zullen vinden tussen (onze) tijd en (onze) activiteit.

